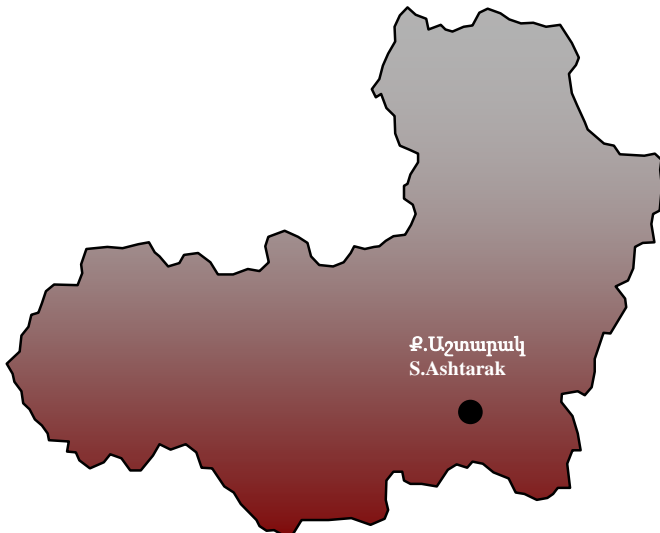

ՀՀ ԱՐԱԳԱՇՈՏՆԻ ՄԱՐԶ RA ARAGATSOTN MARZ

Մարզկենտրոնը՝ ք. Աշտարակ	Marz centre Ashtarak town
Տարածաշրջանները՝ Աշտարակ, Ապարան, Արագած, Թալին	Territories Ashtarak, Aparan, Aragats, Talin
Քաղաքները՝ Աշտարակ, Ապարան, Թալին	Towns Ashtarak, Aparan, Talin

Տարածքը Territory	2 756 քառ. կմ sq. km
ՀՀ տարածքում մարզի տարածքի տեսակարար կշիռը Territory share of the marz in the territory of RA	9.3 %
Քաղաքային համայնքներ Urban communities	3
Գյուղական համայնքներ Rural communities	111
Քաղաքներ Towns	3
Գյուղեր Villages	117
Բնակչության թվաքանակը 2011թ. տարեվերջին Population number in the end of 2011	142.9 հազ. մարդ ths. persons
<i>այդ թվում՝</i> <i>including:</i>	
քաղաքային urban	33.3 հազ. մարդ ths. persons
գյուղական rural	109.6 հազ. մարդ ths. persons
ՀՀ բնակչության ընդհանուր թվաքանակում մարզի բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը, 2011թ. Share of marz population size in RA population size, 2011	4.4 %
Քաղաքային բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը Share of urban population size	23.3 %
Գյուղատնտեսական նշանակության հողեր Agricultural land	217 921 հա ha
այդ թվում՝ վարելահողեր including: arable land	54 157 հա ha

ՀՀ Արագածոտնի մարզի տարածքով են անցնում հանրապետական նշանակություն ունեցող 3 ավտո-խճուղիները՝ Երևան – Աշտարակ – Թալին – Գյումրի, Երևան–Աշտարակ – Սպիտակ և Երևան – Արմավիր – Քարակերտ – Գյումրի:

Մարզի տարածքը հատում է նաև ՀՀ գլխավոր երկաթուղին (միայն ծայր արևմտյան հատվածով և մարզի տնտեսական զարգացման վրա էական ազդեցություն չի թողնում):

Մարզում են գտնվում Բյուրականի նշանավոր աստղադիտարանը, ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիայի ռադիոֆիզիկայի և էլեկտրոնիկայի, ֆիզիկական հետազոտությունների ինստիտուտները:

2011թ.-ին **մարզի տնտեսության** հիմնական հատվածների տեսակարար կշիռները ՀՀ համապատասխան ճյուղերի ընդհանուր ծավալում կազմել են.

- արդյունաբերություն՝ 2.2%,
- գյուղատնտեսություն՝ 9.6 %,
- շինարարություն՝ 2.6 %,
- մանրածախ առևտուր՝ 0.8 %,
- ծառայություններ՝ 0.8 %:

Մարզի տնտեսության հիմքը **արդյունաբերությունը և գյուղատնտեսությունն են:**

Արդյունաբերությունը մասնագիտացած է սննդամթերքի և ըմպելիքի, թանկարժեք իրերի արտադրության ու շինանյութերի հանքավայրերի շահագործման ուղղություններում: Մարզի աշխարհագրական դիրքը և բնակլիմայական պայմանները նպաստավոր են ինչպես բուսաբուծության (հացահատիկ, կարտոֆիլ, բազմամյա տնկարկներ, կերային մշակաբույսեր), այնպես էլ անասնաբուծության զարգացման համար:

Գյուղատնտեսությունը հիմնականում մասնագիտացած է բուսաբուծության (մասնավորապես հացահատիկային մշակաբույսերի արտադրություն) և անասնաբուծության մեջ:

Քեռնաուղևորափոխադրումները մարզում իրականացվում են ավտոմոբիլային տրանսպորտով:

Մարզկենտրոն Աշտարակ քաղաքը (2011թ. տարեվերջին՝ 20.9 հազ. բնակիչ) գտնվում է Քասախ գետի ափին, Երևանից 19 կմ հյուսիս-արևմուտք: Քաղաքը հանդիսանում է Երևան-Գյումրի, Երևան-Սպիտակ ճանապարհների հանգույցը:

Քաղաքը զարգացել է որպես Երևան քաղաքի արբանյակ քաղաք: Այն մարզի վարչաքաղաքական, տնտեսական, գիտական ու կրթամշակութային կենտրոնն է:

Աշտարակ քաղաքի տնտեսության առաջատար ճյուղը սննդամթերքի և ըմպելիքի արտադրությունն է:

Ապարան քաղաքը (2011թ. տարեվերջին՝ 6.7 հազ. բնակիչ) մարզում մեծությամբ և նշանակությամբ երկրորդ քաղաքն է: Գտնվում է Քասախ գետի ափին (Երևանից 60 կմ հեռավորությամբ): Ապարան քաղաքի տնտեսության առաջատար ճյուղը սննդամթերքի արտադրությունն է:

Թալին քաղաքը (2011թ. տարեվերջին՝ 5.7 հազ. բնակիչ) գտնվում է Արագած լեռան հարավ-արևմտյան լանջին (Երևանից 65 կմ հեռավորությամբ): **Քաղաքի տնտեսության** հիմքը թանկարժեք իրերի արտադրությունն է:

The 3 motor highways of republican importance - Yerevan-Ashtarak-Talin-Gyumri, Yerevan-Ashtarak-Spitak and Yerevan-Armavir-Karakert-Gyumri run through the territory of the **RA Aragatsotn marz**.

The territory of **marz** intersects RA principal railway as well (only across the end of the West, so it hasn't any influence on economic development of the marz).

The famous Observatory of Byurakan, the Institutes of Radiophysics and Electronics, Physical Researches of RA National Academy of Sciences are located in the marz.

In 2011 the share of **economy** main branches of RA Aragatsotn marz in total volume of correspondent branches of the republic comprised

- industry 2.2%,
- agriculture 9.6 %,
- construction 2.6 %,
- retail trade 0.8 %,
- services 0.8 %.

The **main economy** branches of the marz are industry and agriculture.

Industry is specialized in manufacture of food products and beverage, precious articles and exploiting of mines of building materials. The geographical position and climatic conditions of the marz are favourable for development of both plant growing (grain, potatoes, perennial grass, and forage crops) and cattle breeding.

Agriculture is mainly specialized in plant growing (especially, crop-production) and cattle breeding.

Freight and **passenger transportations** in the marz are implemented by road transport.

Marz centre Ashtarak town (in the end of 2011 comprised 20.9 ths. people) is situated on the bank of Kasakh river, in the distance of 19 km to the North-West from Yerevan. Town is the junction of Yerevan-Gyumri and Yerevan-Spitak roads.

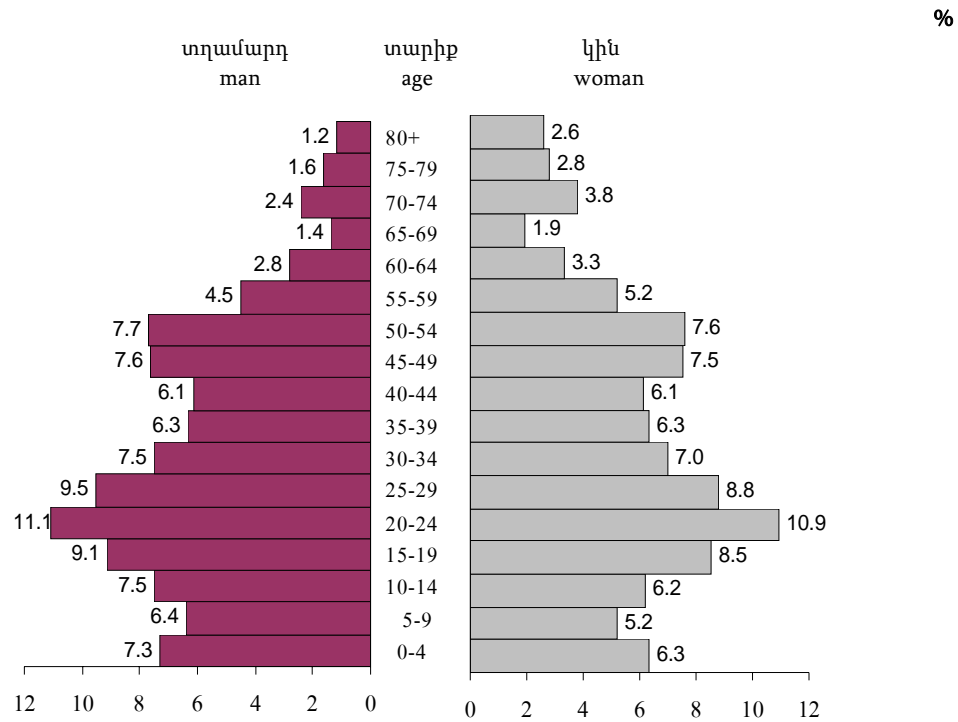
Ashtarak town developed as a satellite town of Yerevan. It is the administrative and political, economic, scientific, educational and cultural centre of the marz.

The main branch of economy is food and beverage production.

Aparan town (in the end of 2011 comprised 6.7 ths. people) is the second town in the marz by its largeness and importance. It is situated on the bank of Kasakh river (in the distance of 60 km from Yerevan). The main branch of economy is food production.

Talin town (in the end of 2011 comprised 5.7 ths. people) is located on the south-western slope of Aragats mountain(in the distance of 65 km from Yerevan). The base of **economy** is precious articles production.

ՄՇՏԱԿԱՆ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆՆ ԸՍՏ ՏԱՐԻՔԱՅԻՆ ԽՍԲԵՐԻ, 2012թ. հունվարի 1-ի դրությամբ
RESIDENT POPULATION BY AGE –SPECIFIC GROUPS, 2012 as of January 1

ՄԱՆՐԱԾԱՆ ԱՌԵՎՏՐԻ ՕԲՅԵԿՏՆԵՐ
RETAIL TRADE UNITS

	Քանակը / Number					
	2007	2008	2009	2010	2011	
Մանրածախ առևտրի օբյեկտներ, ընդամենը	306	295	379	368	430	Retail trade units, total
այդ թվում՝						<i>including</i>
խանութներ	100	84	140	110	134	shops
կրպակներ	163	166	196	201	229	kiosks
գյուղատնտեսական արտադրանքի շուկաներ	4	4	3	3	3	markets of agricultural produce
սպառողական ապրանքների շուկաներ	3	3	2	1	1	markets of consumer goods
առևտրի այլ օբյեկտներ	36	38	38	53	63	other trade units

ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ
EDUCATIONAL INSTITUTIONS

	Քանակը / Number					
	2007	2008	2009	2010	2011	
Պետական նախադպրոցական	17	14	13	15	19	State pre-school
Պետական հանրակրթական	126	126	124	124	123	State general educational
Երաժշտական, արվեստի, գեղարվեստի դպրոցներ, մանկապատանեկան ստեղծագործական կենտրոններ	9	7	7	9	9	Music and art school youth creative(cultural) centre
Պետական նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) ուսումնական	3	3	3	3	3	State preliminary vocational educational
Ոչ պետական միջին մասնագիտական ուսումնական	1	1	1	1	-	Non-state middle vocational educational

**ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐ
URBAN COMMUNITIES**

Համայնքի անվանումը	Community name	Բնակավայրի անվանումը	Settlement name	Մշտական բնակչության թվաքանակը 2012թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ * Population de jure number as of January 1, 2012, people*
Աշտարակ	Ashtarak	ք. Աշտարակ	t. Ashtarak	21 764
		գ. Մուղնի	v. Mughni	
Ապարան	Aparan	ք. Ապարան	t. Aparan	6 724
Թալին	Talin	ք. Թալին	t. Talin	5 733

**ԳՑՈՒՂԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐ
RURAL COMMUNITIES**

	Համայնքի անվանումը	Community name	Բնակավայրի անվանումը Settlement name	Մշտական բնակչության թվաքանակը 2012թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ Population de jure number as of January 1, 2012, people
1	Ագարակ (Աշտարակի տարածաշրջան)	Agarak (region of Ashtarak)		1 978
2	Ագարակավան (Թալինի տարածաշրջան)	Agarakavan (region of Talin)		1 068
3	Ալագյազ	Alagyaz		509
4	Ակունք	Akunk		710
5	Աղձք	Aghdsk		1 808
6	Անտառուտ	Antarut		294
7	Աշնակ	Ashnak		1 264
8	Ավան	Avan	•Ավան/Avan •Խնուսիկ/Khnusik	985
9	Ավշեն	Avshen		285
10	Արագած (Ապարանի տարածաշրջան)	Aragats (region of Aparan)		3 810
11	Արագածավան (Թալինի տարածաշրջան)	Aragatsavan (region of Talin)		5 912
12	Արագածոտն	Aragatsotn		1 232
13	Արայի	Ara		645
14	Արտաշավան	Artashavan	•Արտաշավան Artashavan •Լուսաղբյուր Lusaghbyur •Նիգատուն Nigatun	755

* Այստեղ և հետագայում` ՀՀ մարզերի քաղաքային համայնքների բնակչության թվաքանակը ներկայացվել է ՀՀ 2001թ. մարդահամարի հիմքով վարվող ընթացիկ հաշվառմամբ:

Here and hereinafter, population of urban communities of the RA marzes is presented according to current statistics data based on population Census of 2001..

Այստեղ և հետագայում` ՀՀ մարզերի գյուղական համայնքների այս տվյալների սկզբնաղբյուրը` գյուղական համայնքների կողմից տարեկան կտրվածքով ներկայացվող «Գյուղական բնակչության սեռատարիքային կազմը» պետական վիճակագրական հաշվետվություններն են: Այդ սկզբնաղբյուրներով ՀՀ 866 գյուղական համայնքների մշտական բնակչության թվաքանակների հանրագումարը` ամբողջությամբ քստ մարզերի ունի որոշակի շեղում բնակչության ընթացիկ հաշվառման համանուն տվյալներից, որոնք խարսխված են ՀՀ արդարադատության նախարարության և ՀՀ կառավարությանն առնթեր ՀՀ ոստիկանության վարչական ռեգիստրների տվյալների վրա (շեղումը` 01.01.2012թ.-ի դրությամբ ՀՀ մասշտաբով` կազմել է +4.7%): Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է գուղական համայնքների միջև խնդրո առարկա տեղեկատվության փոխանակման, համադրման և անվանական տվյալների մակարդակով ստուգաձշտման համակարգի բացակայությամբ:

Here and hereinafter, the sources of these data are the state statistical reporting forms «Sex and age composition of rural population» provided by the rural communities on annual basis. According to those sources the sum total of de jure population of 866 RA rural communities as a whole and by marzes has some deviation from the same data of current registration of population, which are based on the data from administrative registers of RA Ministry of Justice and RA Police under RA Government (as of 01.01.2012 the deviation comprised +4.7% for the republic). The deviation is mainly stipulated by the absence of the system of exchange, comparing and checking in individual data level of the given information between rural communities.

	Համայնքի անվանումը	Community name	Բնակավայրի անվանումը Settlement name	Մշտական բնակչության թվաքանակը 2012թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ Population de jure number as of January 1, 2012, people
15	Արտենի	Arteni		3 570
16	Արուճ	Aruj		1 223
17	Արևուտ (նախկինում՝ Բառոժ)	Arevut (formerly Baroj)		99
18	Ափնագյուղ	Apnagyugh		627
19	Բազմաղբյուր	Bazmaghyur		1 085
20	Բերքառատ	Berkarat		1 056
21	Բյուրական	Byurakan		4 722
22	Գառնահովիտ	Garnhovit		504
23	Գեղաղիբ	Geghadir		689
24	Գեղաձոր	Geghadzor		1 332
25	Գեղարոտ	Gegharot		595
26	Գետափ	Getap		183
27	Դաշտադեմ	Dashtadem		665
28	Դավթաշեն	Davtashen		775
29	Դմասար	Ddmasar		156
30	Դիան	Dian		123
31	Դպրևանք	Dprevank		100
32	Եղիպատրուշ	Yeghipatrush		845
33	Եղնիկ	Yeghnik		540
34	Երնջատափ	Yernjatap		723
35	Զարինջա	Zarinja		722
36	Զովասար	Zovasar		678
37	Թաթուլ	Tatul		980
38	Թթուջուր	Ttujur		390
39	Թլիկ	Tllik		106
40	Իրինդ	Irind		943
41	Լեռնապար	Lernapar		605
42	Լեռնարոտ	Lernarot		415
43	Լուսագյուղ	Lusagyugh		910
44	Լուսակն	Lusakn		215
45	Ծաղկահովիտ	Tsaghkahovit		2 139
46	Ծաղկաշեն	Tsaghkashen		790
47	Ծաղկասար	Tsaghkasar		112
48	Ծիլքար	Tsilkar		592
49	Կաթնաղբյուր	Katnaghbyur		1 277
50	Կայք	Kayk		678
51	Կանչ	Kanch		133
52	Կանիաշիր	Kaniashir		464
53	Կարբի	Karbi		4 310
54	Կարմրաշեն	Karmrashen		648
55	Կաքավաձոր	Kaqavadsor		1 154
56	Կոշ	Kosh		3 240
57	Հակո	Hako		169
58	Հարթավան	Hartavan		1 089
59	Հացաշեն	Hacashen		421
60	Հնաբերդ	Hnaberd		2 318
61	Չորագլուխ	Dsoraglukh		295
62	Ղազարավան	Ghazaravan		540
63	Ճարճակիս	Tchartchakis		654
64	Մաստարա	Mastara	• Մաստարա Mastara • Չորագլուղ Dsoragjugh	2 652

	Համայնքի անվանումը	Community name	Բնակավայրի անվանումը Settlement name	Մշտական բնակչության թվաքանակը 2012թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ Population de jure number as of January 1, 2012, people
65	Մելիքյուղ	Meliqjugh		1 253
66	Մեծաձոր	Metsadors		70
67	Միջնատուն	Mijnatun		280
68	Միրաք	Mirak		135
69	Ներքին Բազմաբերդ	Nerqin bazmaberd		1 513
70	Ներքին Սասնաշեն	Nerkin Sasnashen		1 119
71	Նիգավան	Nigavan		750
72	Նոր Ամանոս	Nor Amanos		769
73	Նորաշեն (Արագածի տարածաշրջան)	Norashen (region of Aragats)		1 164
74	Նոր Արթիկ	Nor Artik		596
75	Նոր Եդեսիա	Nor Yedesia		1 230
76	Շամիրամ	Shamiram		1 969
77	Շենավան	Shenavan		1 947
78	Շենկանի	Shenkani		276
79	Շղարշիկ	Shgharshik		563
80	Շողակն (Ապարանի տարածաշրջան)	Shoghakn (region of Aparan)		155
81	Ոսկեթաս	Vosketas		592
82	Ոսկեհատ	Voskehat		1 171
83	Ոսկեվազ	Voskevaz		4 436
84	Չքնաղ	Chknagh		266
85	Պարտիզակ	Partizak		319
86	Ջամշլու	Jamshlu		285
87	Ջրամբար	Jrambar		183
88	Ռյա թազա	Rya Taza		569
89	Սաղմոսավան	Saghmosavan		220
90	Սաղունց	Sadunts		293
91	Սասունիկ	Sasunik	• Սասունիկ / Sasunik • Կարին/Karin	3 816
92	Սարալանջ	Saralanj		235
93	Սիփան	Sipan		236
94	Սորիկ	Sorik		110
95	Սուսեր	Suser		362
96	Վարդաբլուր	Vardablur		638
97	Վարդենիս	Vardenis		809
98	Վարդենուտ	Vardenut		920
99	Վերին Բազմաբերդ	Verin Bazmaberd		492
100	Վերին Սասնաշեն	Verin Sasnashen		392
101	Վերին Սասունիկ	Verin Sasunik		165
102	Տեղեր	Tegher		226
103	Ցամաքասար	Tsamakasar		505
104	Ուշի	Ushi		1 710
105	Ուջան	Ujan		3 447
106	Փարպի	Parpi		2 456
107	Քուչակ	Kuchak		2 253
108	Օթևան	Otevan		235
109	Օհանավան	Ohanavan		2 598
110	Օշական	Oshakan		5 962
111	Օրգով	Orgov		528

**ՀՀ ԱՐԱԳԱՏՈՏՆԻ ՄԱՐԶԻ ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ 10 000 ԲՆԱԿԻՉ ՈՒՆԵՑՈՂ
ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՄԻ ՇԱՐՔ ԲՆՈՒԹԱԳՐԻՉՆԵՐ, 2011թ.
SOME SOCIAL INDICATORS OF DISTRICT COMMUNITY WITH 10 000
POPULATION IN RA ARAGACOTN MARZ, 2011**

	Ընդամենը Total	նրանցից՝ including:		
		կանայք ¹ women ¹	սղամարդիկ ¹ men ¹	
Բնակչությունը, մարդ	10 000	4 968	5 032	Population, person
Ծնվածներ, մարդ	139	63	76	Births, person
Մահացածներ, մարդ	88	42	46	Deaths, person
Ամուսնություններ	58	X	X	Marriages
Ամուսնալուծություններ	5	X	X	Divorces
Մեկ բնակչի ապահովվածությունն ընդհանուր բնակվակերեսով, քառ.մ	41.9	X	X	Total area of housing stock provided per inhabitant, square metre
Կրթության ոլորտ. հաճախումը կրթօջախներ, մարդ՝				Education sphere, attendance to educational institutions, person
նախադպրոցական	89	48	41	pre-school
հանրակրթական	1 355	716	639	general schools
երաժշտական, արվեստի, գեղարվեստի դպրոցներ, մանկապատանեկան ստեղծագործական կենտրոններ	47	27	20	musical, art schools, creative centers for children
նախնական մասնագիտական (արհեստագործական)	24	7	17	preliminary vocational
միջին մասնագիտական	-	-	-	middle vocational
բարձրագույն մասնագիտական	-	-	-	higher
Առողջապահության ոլորտ՝				Public health sphere
հաճախել են պոլիկլինիկա տարվա ընթացքում (հաճախումների քանակը)	23 812	annual attendance to polyclinic during the year (number of attendances)
Մարզիկներ, մարդ	38	-	38	Athletes, person
Զբաղվածներ, մարդ	4 350	2 172	2 178	Employed, person
նրանցից՝ գիտական հիմնարկներում	23	7	16	of which - in Science establishments
նրանցից՝ գիտության դոկտոր	2	0.0	2	of which - doctors of Science
գիտության թեկնածուներ	6	1	5	candidates of Science
ուսուցիչներ	212	163	49	teachers
բժիշկներ	17	physicians
միջին բուժանձնակազմ	47	paramedical personnel
Գործազուրկներ, մարդ	262	141	121	Unemployed, person
Սոցիալական ապահովության ոլորտ				Social insurance sphere
ընդամենը կենսաթոշակատուներ, տարեվերջի դրությամբ, մարդ	1 490	total pensioners/ as of the end of the year/ person
աղքատության ընտանեկան նպաստ և միանվագ դրամական օգնություն ստացող ընտանիքներ	345	X	X	families that get poverty family benefit and one-time benefit
Հաճախումների քանակը տարվա ընթացքում				Annual attendance during the year
գրադարան	13 585	library
թատրոն	-	-	-	theatre
համերգ	-	-	-	concert
թանգարան	371	museum
Իրավական ոլորտ				Law sphere

¹ Ցուցանիշները հաշվարկային են:
The indicators are accountable.

	Ընդամենը Total	երակցից՝ including:		
		կանայք ¹ women ¹	տղամարդիկ ¹ men ¹	
հանցագործության դեպքերի քանակը, տարվա ընթացքում	36	X	X	total crimes, during the year
այդ թվում՝ ոչ մեծ ծանրության	15	X	X	of which - not grave crime
միջին ծանրության	12	X	X	medium crime
ծանր	8	X	X	grave crime
առանձնապես ծանր	1	X	X	special grave crime